

ШЫҢ

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТЕРИНИН, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1961 ч.
МАЙ
5
ПЯТНИЦА
№ 105 (4895).
Өптээ 2 көп.

ТАЙБЫҢ ДЭЭШ АЛДАРЛЫГ ДЕМИСЕЛЧИЛЕР

Академик Д. В. СКОБЕЛЬЦЫН

«Уластар аразына тайбыны быгылаары дээш» делегейни Ленинчи шанналар комитетинин даргазы

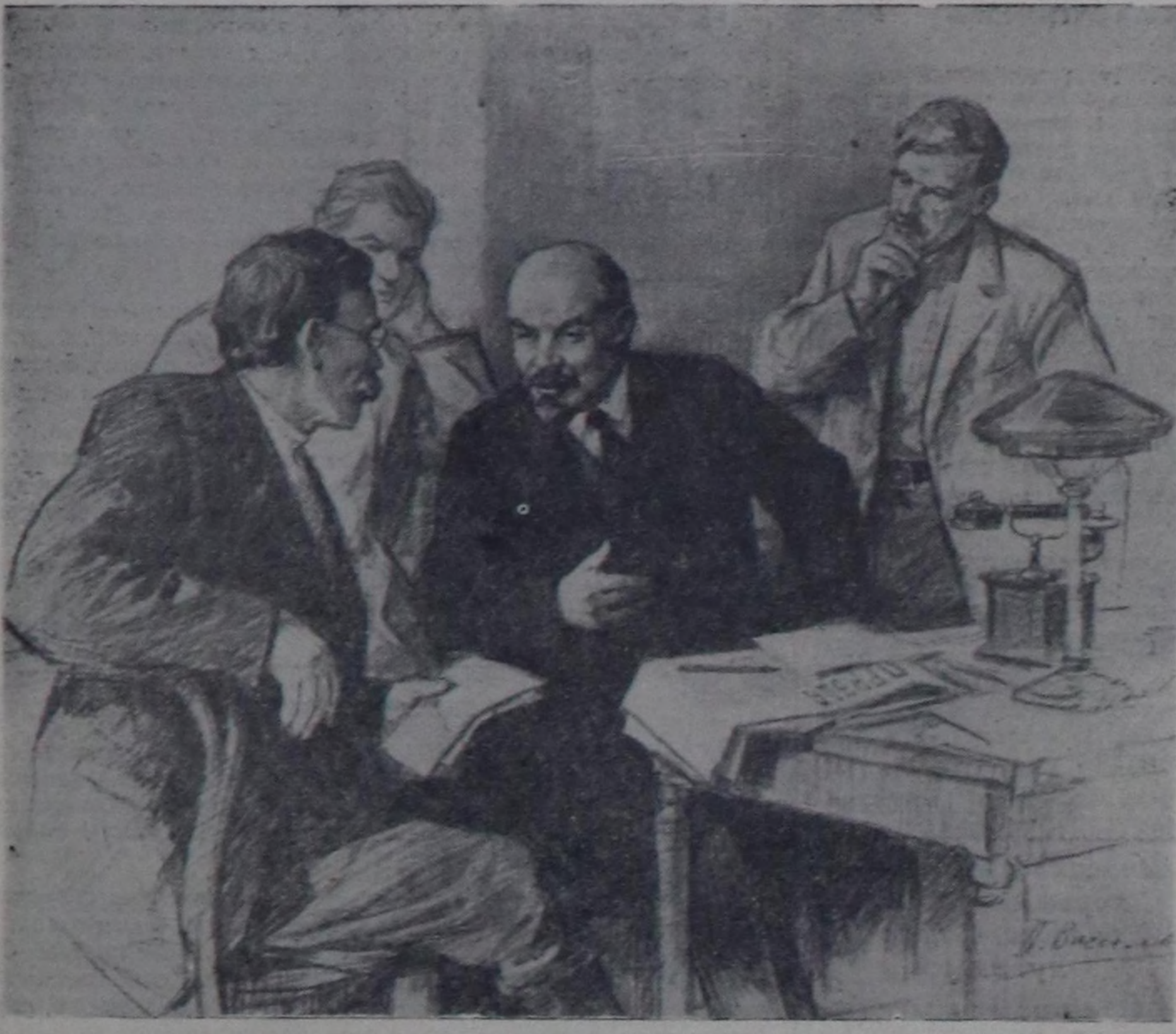
«Уластар аразына тайбыны быгылаары дээш» делегейни Ленинчи шанналар комитетинин даргазы

«Уластар аразына тайбыны быгылаары дээш» делегейни Ленинчи шанналар комитетинин даргазы

«Уластар аразына тайбыны быгылаары дээш» делегейни Ленинчи шанналар комитетинин даргазы

«Уластар аразына тайбыны быгылаары дээш» делегейни Ленинчи шанналар комитетинин даргазы

БӨГҮН — СОВЕТ ПАРЛАЛГАНЫҢ ХУНУ

В. И. Ленинниң «Правда» солунун редакциясында ажылчы корреспондентилер-биле чугаалып турганы. Бо чурукту РСФСР-нин уран чүүдлеринин алдарлыг ажылдакчызы П. Васильев чураан.

Ёзулуг улусчу парлалга

«Солун чүгө коллективтиг пропагандист болгаш коллективтиг агитатор эвес, а харын база коллективтиг организатор болур» деп, парлалганын ролун улуз Ленинниң баш удуз чугаалааны ол тодаралганын кайи хире шынчы ам бо хүнерде оза алаары турар.

Бо чылды совет парлалганын Хуну бистин улаузув оза үедө делгеп турар. СЭП-инин ХХИ съездинге төлөтүг удуржыр, бистин партиянык Төн Комитетинин январь Пленумунун төгүлүг шийтинерин күсөдир дөш совет парлалганын ёзулуг ээлери — бүгү совет улус кестүн көрбөз бедек көдүрүшкүлүг ачылган турар болгаш оон түнөлдери кайгамчык өвүр улуг. 1961 чылдын бирги кварталдын планын онаалгалары чедилкиниң күсөттинген, хой-хой үлөтүр бүүдүрүлдөр, кохозтар, совхозтар алган хүлөөлгөдери ажыр күсөткенин Төрөз чуртунга рапорттааннар.

Девээр чүвө чок маадлыгы чорукту кылган совет космонавт-ужукучу, Совет Эвилелинин Маадры Ю. А. Гагаринин октаргайже ужуз-каж, чедилкиниң өзгө келтени октаргай делегени шийнээд алыныны уеэин ачылган болгаш совет эртемни болгаш техниканы делегей депшилгениң бединче көдүргөн.

Бүгү совет улус-биле кады бистин областан ачылгы чоннары СЭП-инин ХХИ съездинге чедилкиниң ужуражырына белеткенин-шаан, чеди чылдын үшкү чылдын сорулгагары чедилкиниң күсөдир турар. Бо чылдын бирги кварталында үлөтүрүнү нити продукциязын бүүдүрүшкенин планы 106 хуу, күрүнеге өгт садарындын планы 136 хуу күсөттинген. Кохозтарын, совхозтарын шөлдеринде чаксы хову ажылдары дүргөн темптер-биле чөрүп турар. Үлөтүрүнү, көдө ажыл-агыйның мурнакчыларынын саны хүн келген түдүм-на өзүп турар. Бо бүгү чедилкиниңде совет парлалганын салымшыкын биче эвес.

Коммунист партиянын шынчы дузалакчызы совет парлалганын, оон ажылдакчыларынын кол сорулгазы болза, улуска төлөтпн-биле бараан болуп, коммунист тургузар дөш совет улустун демиселинге дузалары болур. Ол хүндүгү хүлээлгени бистин парлалганын, журналисттериниң күсөдир турар. Парлалга ажылдакчыларынын, журналисттеринин ролун партиянын өмүзөинден беди-биле үнөлөшкөн, Н. С. Хрущевтун чугаалааны болза: «Силер, журналисттер, бистин партиянык чүгө шынчы дузалакчылары эвес, а харын оон өң-не чок кижилери — партиянын улуз хөрө дөш идеянык демиселчилер болуп турар силер».

Амгы үедө парлалганын кол теманы коммунист тургузушкуну, коммунист кижизилениң айткырыгы, совет улустун маадлыгы күш-ажылы, мурнакчыларынын дуржулгазын жалбаа-биле пропагандалаары болур.

«Амгы үедө парлалганын кол теманы коммунист тургузушкуну, коммунист кижизилениң айткырыгы, совет улустун маадлыгы күш-ажылы, мурнакчыларынын дуржулгазын жалбаа-биле пропагандалаары болур».

Совет парлалганын чорукту кылган совет космонавт-ужукучу, Совет Эвилелинин Маадры Ю. А. Гагаринин октаргайже ужуз-каж, чедилкиниң өзгө келтени октаргай делегени шийнээд алыныны уеэин ачылган болгаш совет эртемни болгаш техниканы делегей депшилгениң бединче көдүргөн.

Бүгү совет улус-биле кады бистин областан ачылгы чоннары СЭП-инин ХХИ съездинге чедилкиниң ужуражырына белеткенин-шаан, чеди чылдын үшкү чылдын сорулгагары чедилкиниң күсөдир турар. Бо чылдын бирги кварталында үлөтүрүнү нити продукциязын бүүдүрүшкенин планы 106 хуу, күрүнеге өгт садарындын планы 136 хуу күсөттинген. Кохозтарын, совхозтарын шөлдеринде чаксы хову ажылдары дүргөн темптер-биле чөрүп турар. Үлөтүрүнү, көдө ажыл-агыйның мурнакчыларынын саны хүн келген түдүм-на өзүп турар. Бо бүгү чедилкиниңде совет парлалганын салымшыкын биче эвес.

Коммунист партиянын шынчы дузалакчызы совет парлалганын, оон ажылдакчыларынын кол сорулгазы болза, улуска төлөтпн-биле бараан болуп, коммунист тургузар дөш совет улустун демиселинге дузалары болур. Ол хүндүгү хүлээлгени бистин парлалганын, журналисттериниң күсөдир турар. Парлалга ажылдакчыларынын, журналисттеринин ролун партиянын өмүзөинден беди-биле үнөлөшкөн, Н. С. Хрущевтун чугаалааны болза: «Силер, журналисттер, бистин партиянык чүгө шынчы дузалакчылары эвес, а харын оон өң-не чок кижилери — партиянын улуз хөрө дөш идеянык демиселчилер болуп турар силер».

Амгы үедө парлалганын кол теманы коммунист тургузушкуну, коммунист кижизилениң айткырыгы, совет улустун маадлыгы күш-ажылы, мурнакчыларынын дуржулгазын жалбаа-биле пропагандалаары болур.

«Амгы үедө парлалганын кол теманы коммунист тургузушкуну, коммунист кижизилениң айткырыгы, совет улустун маадлыгы күш-ажылы, мурнакчыларынын дуржулгазын жалбаа-биле пропагандалаары болур».

«Амгы үедө парлалганын кол теманы коммунист тургузушкуну, коммунист кижизилениң айткырыгы, совет улустун маадлыгы күш-ажылы, мурнакчыларынын дуржулгазын жалбаа-биле пропагандалаары болур».

«Амгы үедө парлалганын кол теманы коммунист тургузушкуну, коммунист кижизилениң айткырыгы, совет улустун маадлыгы күш-ажылы, мурнакчыларынын дуржулгазын жалбаа-биле пропагандалаары болур».

Совет парлалганын чорукту кылган совет космонавт-ужукучу, Совет Эвилелинин Маадры Ю. А. Гагаринин октаргайже ужуз-каж, чедилкиниң өзгө келтени октаргай делегени шийнээд алыныны уеэин ачылган болгаш совет эртемни болгаш техниканы делегей депшилгениң бединче көдүргөн.

Бүгү совет улус-биле кады бистин областан ачылгы чоннары СЭП-инин ХХИ съездинге чедилкиниң ужуражырына белеткенин-шаан, чеди чылдын үшкү чылдын сорулгагары чедилкиниң күсөдир турар. Бо чылдын бирги кварталында үлөтүрүнү нити продукциязын бүүдүрүшкенин планы 106 хуу, күрүнеге өгт садарындын планы 136 хуу күсөттинген. Кохозтарын, совхозтарын шөлдеринде чаксы хову ажылдары дүргөн темптер-биле чөрүп турар. Үлөтүрүнү, көдө ажыл-агыйның мурнакчыларынын саны хүн келген түдүм-на өзүп турар. Бо бүгү чедилкиниңде совет парлалганын салымшыкын биче эвес.

Коммунист партиянын шынчы дузалакчызы совет парлалганын, оон ажылдакчыларынын кол сорулгазы болза, улуска төлөтпн-биле бараан болуп, коммунист тургузар дөш совет улустун демиселинге дузалары болур. Ол хүндүгү хүлээлгени бистин парлалганын, журналисттериниң күсөдир турар. Парлалга ажылдакчыларынын, журналисттеринин ролун партиянын өмүзөинден беди-биле үнөлөшкөн, Н. С. Хрущевтун чугаалааны болза: «Силер, журналисттер, бистин партиянык чүгө шынчы дузалакчылары эвес, а харын оон өң-не чок кижилери — партиянын улуз хөрө дөш идеянык демиселчилер болуп турар силер».

Амгы үедө парлалганын кол теманы коммунист тургузушкуну, коммунист кижизилениң айткырыгы, совет улустун маадлыгы күш-ажылы, мурнакчыларынын дуржулгазын жалбаа-биле пропагандалаары болур.

«Амгы үедө парлалганын кол теманы коммунист тургузушкуну, коммунист кижизилениң айткырыгы, совет улустун маадлыгы күш-ажылы, мурнакчыларынын дуржулгазын жалбаа-биле пропагандалаары болур».

«Амгы үедө парлалганын кол теманы коммунист тургузушкуну, коммунист кижизилениң айткырыгы, совет улустун маадлыгы күш-ажылы, мурнакчыларынын дуржулгазын жалбаа-биле пропагандалаары болур».

«Амгы үедө парлалганын кол теманы коммунист тургузушкуну, коммунист кижизилениң айткырыгы, совет улустун маадлыгы күш-ажылы, мурнакчыларынын дуржулгазын жалбаа-биле пропагандалаары болур».

«Сут-Хөл» совхозтун Кара-Чыраа салбырында чаксы хову ажылдары шагда агалян. Хоочун тракторжулар О. Калчан-оол биле М. Чууртуншайын эвээлгелг трактор агрегаты дун-хун чок ажылдап турар.

ЧУРУКТА: агроном М. Канчыр-оол агрегаттын ажылчыларына дүштеки чалсар үезинде солун номчу берип тур.

ЧУРУКТА: агроном М. Канчыр-оол агрегаттын ажылчыларына дүштеки чалсар үезинде солун номчу берип тур.

ЧУРУКТА: агроном М. Канчыр-оол агрегаттын ажылчыларына дүштеки чалсар үезинде солун номчу берип тур.

СЭКП XXII съездине уткуштур

Орук хажызында

Чурунта: Сарыглор Сотна

«Барлык» совхозтун Аксы-Бардык салбырына чораш чагып орган бис. Ол хун биче хаттыр турган. Ыччала-даа Алды-Булак суурун чок кавымында тарыга шедерде тракторлар динирип, хону ажыл дайымын кынып чоруу турган.

— Бо чазын хат-когурум чок болган, хар шыгы кургаван, ам чашкан урезин садавас, бодунун унукун эгелээр, бо май айда хат хадывайн, чаше чаар болза улам-на эки-дир ийин—деп, эжим чугаалтыннып чор, мен оон чугаван бадеткал, май, июль айларда хат-когурум болбайн, мынчадыр чаше чаар болза, тарав-даа, өт-сиген-даа чагай бодур деп кагдым.

— Ол аразында Алды-Булак суурдан элзон ирап келген, орук хажымында чыткан бозук хойну эскерип кагдымыс. Хойну чазында кижиде-даа чок болду, «калар-чымыс канчап барган хой боор джип» бот-боттарымыстан айтыр-чымыс, чыткан хойга жокушудан кел чорувуста, кадарчы хойнуун чанынан туруп келди.

— Совхозтун хонун хойкуу Сарыглор Сотна ышкан чуд мон—деп, эжим чугаалдыр. Кадарчымыс амыр-мендизин айтыргаш, оон ажылынын дугайын биче ка-да хөврей кааштымыс.

— Эш Ооржак Сотна чүгө сов-хозта дээр көргүзүлгүт өзес,

районда муракчы хойжуларнын бирээниге саваттырып турар. Оон чүгө өзөгү чылдарда чедикшилерин көргүзгөргө мын-дыг: 1959 чылда төрүр 100 баш хойга онааштыр 105, чеди чылдын хойун чымында 100 баштан 132 хураган алган. Дук кыргыз-дамынын талаам-биле бодунга онаашкан суруганын база-ла ажыр күүседип келген.

Партиянын XXII съездинге алдаржыткан бугу улустун соци-алистик чарыжына кирип. Оор-жак Сундуевич Сотна чеди чылды хойну чымы—1961 чылда мал ажылынын талаам-биле беди-к хулаалгени алган. Бо чымын төрүр 100 баш хойга онааштыр 135 хураган, хойдан-на 2 кг дук алып, 20 тонна сигенин бе-леткен алып суруганын ол салган.

Эш Сотнанын төрүс чогуур 319 баш хон ам хураганалкан, чаш төдү менди доругун турар. — Облестин муракчы хойжу-ларынын арга-дуржулаганын өөр-дизи, хойну ийи оодлашкынын чедип алып сурута салган, эрте төрөн хойларынын эдержилгеге кирип турар мен—деп, эш Сот-на чугаалаш, бистин-биле ба-йрылган, өйтпөп чоруй барган хойларынын ооочо чоруу. Оон ажылга улам-на чедикшинин бодун, алган хүлээлгенин амыр-далга боттадырынын күзөн бис.

С. КОМБУ-ООЛ.

771 хойдан—775 хураган

«Тилелге» совхозтун ажылчы-нын коммунист К. Дажы-Серен об-ластын муракчы малчынарын-ны, эш ылангы Социалистик Күш-ажылдын Мадыры О. Лоп-салчалтын арга-дуржулагарын өөренип көргөш, мал мадырын күзеп, совхозтун дирекциязыга, партия, профивилет организаци-яларына дилег кылып, билди-риникин кириген. Оон дилезен хандыргаш, төрүр 800 баш хой-ну хүлээли берген.

1959—60 чылдарын ширини кыжындан хон менди ажырып, мадын чаш төдун менди алган. Эрткен чымы хон эки семир-тин, мал чечин болгаш кажаа-хо-

рааны эки белектеп алган Дажы-Серен хон бо эрткен хышан хур ажырган. Партиянык эелчек-лик XXII съездинге белек кыл-дыр төрүр чус баш хойга онааш-тыр 110 хураган, хой бүрүзүндө 2,6 кг дук алырын ол хүлээген. Хойжуну коданында төрүр 800 баш хондан ам 771 хой төрөн, 775 хураган семис шымык өзүп турар.

Дажы-Серен, оон кадайы О. Ду-гар олар алган хүлээлгенин күү-седир дээш хон ийги оодлаш-кына белектеп, баштайгы төрөн хойларын эдержилгеге кириген.

О. НАЗЫН-ООЛ.

Ийги кварталда

СЭКП ТХ-нын январь Плену-мун шиттирлерин амырдалга боттадырышкан, партиянын XXII съездинге алдар бодурган социалистик чарышка алган хү-лээлгенин Өвүр районун «Ком-мунизмче орук» кезде ажыл-агый артелинин ажыл-ишчилери чедикшинин күүседип турар.

Бодоо бирги кварталда күрү-неге 18 тонна өзт садар хүлээ-лели тургаш, 33 тоннамы, 8 тон-на сүттүн орувуга 8,8 тоннамы дужаган. Сүт бүдүрлерин тала-биле бирги кварталда беди көр-гүзүгүнү колхозтун Ак-Кежиг сүт-баран фермазынын коллективин чедип алган, СЭКП райкомунун болгаш райтүскөмүнү фермалар аразына шилчир кызыл туугун бажы-биле туптушкан. Ол тук-

ту фермазын коллективин үш чыл улаштыр салбын келгенин дем-делгези чугула. Ак-Кежиг фер-мазында муракчы саячылар иш-тер Т. Дарыйма, К. Сат олар саячылар ортузунда социалистик чарышты мурунку одурунда чоруу турарлар. Ферма эрткен чымын саар инекке онааштыр ортума-биле 1500 кг сүт сагган болза, чеди чылдын үшкү чымы—1961 чылда 1650 кг сүт алып сурута салган.

Колхозчу ажыл-ишчилер бот-тарында бар аргаларын санап көрөп, ийги кварталда күрүне-ге 160 тонна өзти, 80 тонна сүттү, 35 тонна дүгү садар хү-лээлгени алган ажылдап турар-лар.

Ш. САНДЫЙ.

ТӨЛЕПТИГ САДЫГЖЫ

Минчир Кара-оловна Ооржакты рын-Хемчик районда танывас кижип ховар.

Ол садик школазын дооскан Кы-зылдын аш-чем магазининге ажыл-даан. 1959 чылдын төнчүзүнде Кы-зыл-Мажалык суурда аш-чем ма-газиниче чоруткан.

Аш-чем магазининге садик алыч-чылар үргүлчү хей чылгыр. Ын-дыр болза-да, үр маннар тава-рылгалар черле болмас. Эш Ооржак аш-чемни дедилеп, ону сазына ораап, ашаны санап турда айгам-чык шалышкын. Минчир Кара-оловнанын ажылдап турган магазини 1960 чылдын бараан сарылгазынч планны 104 хуу, бо чылдын бирги кварталынын 108,5 хуу күүсеткен.

Чонунга эелдек, ажылынга мерге-жилдик анык садыгы ажылчы чон-нар депутаттарынын Кызыл-Мажа-лык суур Советинин депутаты. Бодунун инити билин бедидери-биле аныктарын келжеки школазында өөренип турар. Райпо баштаар чери

чоокта чаз эш Ооржакты аш-чем магазинин эргелекчинге депшит-кен.

Т. САНАА.

Чурунта М. Ооржак.

Куулар Байыр—күш-ажылчы ээлчегде

Апрельдин аас хунеринин бирээ-зинде эртенгини 5 шак чедип тур-да, колхоз төвүндө чангыс зай кыл-дыр туткан бажынарын бирээни-ден Кеген-Булак тайгазынч үн-че прицептик машина үнүтү... Ол хун ажыл шагы чокшудал бергенде бистин бригадынч ажылдаар пило-рамазын девиздеринге чедип кел-дим. Мында ажыл кидин тулуктөн. С. Монгушка удуурган хөвөжөнер авеносу дракалар чарган, пило-рамадан ангыда, суур чагайжыдыла-анын хөвөжөнер манзаларын төгөр-күрү-биле дидирген тур.

— Байырда уйгу-чмын бар өзес,

БИСТИН СОРУЛГАВЫС МЫНДЫГ

— СЭКП-нин XXII съездинин ажыттырылган чедир чеди чылдын үшкү чымында бердинген онаашкан күүсеткен турарын чедип алдым—бистин сорулгавыс мындыг—деп, Кы-зылдын № 1 чүк АТК-ында коммунист күш-ажыл бригадынч бригадири эш Захаров чугаалап тур-ар. Оон бригаданын эрткен чымын ол беди катты тывысканын оон дыйр дүжүт ажаап алышкынына бригада муракчы кирип, авто-ажыл-агый черинин баштаар черин-ге болгаш ажылдап барганы колхоз, совхозтарына беди келеткен.

Бригада бо чылдын чаз дүжүдүн чидир чок ажаап алырчыне кол кичөөнгейин салып, апаа белектеди амгытааштан чоруда берген.

АТК-да 10 бригадаларын Захаровтун бригадынч бо чылдын баш-тайгы кварталында бирги черин ап, тилекти болуп үнгөн. Тодаргай-ларда чүк сөөрүлгезинин планын 112 хуу, тонна километрин—158,3 хуу күүседип, 1451 литр бензинин камнап алган.

Коммунист бөү-биле ажылдаар, чурттаары дээш демисеге бригадир бодуну үлөтөр-кижон бригаданынч кижигунеринге көргүзүп тур-ар. Бо чылдын бирги кварталында оон көргүзүү тонна талаам-биле 127,7 хуу, тонна-километр-биле 184 хуу болган.

А. БАТАЛОВ.

эрткен дүне бенин ийи машинамы өк-көп каапкан, көрбөс бе—деп, диди-ричи Н. Анай-оол чудуктарже айткан, чугаалай-дыр. Чолаачыны эккеп кааны ышты пилорама ча-нынче чокшудалып, сортпач, чыш турувуста-ла мыш сөөрткен машина өөжүм кээп, чүгүн дүжүрүт дээр черинге туруп алды.

Чолаачынан-даа болза серек ка-рактарыг чолаачы, кабинетин үнүп келген:

— Бо хунун баштайгы чүгүн дүжүрүп, хүлээп ап көрүр—дөөш машинанын күзөвүн ажыткан, бир-ле черин көрө берди. Шагыме көрү-мге чаа-ла 9 шак чедип тур. Дү-жүрүчүлөр-даа ажылдап өгөлдө.

Машинанын бир-ле чери үрелген боор дээш оон чанынга чед бердим. Илалы өзес, чолаачы анаа-ла мо-торун көрүп, кывар-чээр материал-ларын, дугуйларын хынаан тур. Чөө-Хемчик районун «Октябрь 30 чымы» колхозунун чолаачымы Куу-лар Байырын ажыл хунунч эге-зи мындыг болган.

— Ам тайгада сөөртүр мыш хей бе, акым?—деп оон айттырдым.

— Чүс хуваарга оон чүгө 25 хуузу туду шөлдериңе дүжүргүн-ге, Кеген-Булактын өрү бахсырап чыдар аларган, малган, сойгак кеве бээрин ажылдап, дүвөлөдө бенин хун тур мен дей-дир. Мындаар дүн-хун дивейн чоруп турар чолаачынын сөөрткен мышын чедип деп айттыр-дым.

— Ийи чык машина турар гар-жактын материалын бүрүң-биле,

НОМЧУКЧУЛАРНЫН ЧАГААЛАРЫ

160 оарттуг сес чыл школазынын хавазын кылыр база пилорамага дидирер 200 кубометр чудукту сөөрткен мен—дей-дир. Ол ышкан, малчынар жоданарын-га кажаалар

кылыр өзөш өзес тудуг мыжын ап-парып дүжүргөн.

Бодуну кызымаккай күш-ажыл-дын түнелинде ол марта 309 күш-хуну ажылдаан. Байыр бодунун күш-ажылчы мергежилен доктамап бедишп турар.

— СЭКП-нин XXII съездинин ажыттывар хунунге чедир ажылдап кылдыр нормамны ай санында 150 хуудан кудулатпайн күүседир мен, оон чедип алырчыны аргалары мен-де бар—деп, ол бугуреддик чугаалап олурар.

Төрөн колхозунга Куулар Докпа-олович 12 чыл дургузунда чо-лаачылап ажылдаан. Бо аразында оон ажылдап турар машиназы үр-елин, турушкунга таваржып көрбөн. Колхозтун турут материалдары алыр участогу суурдан 50—60 километр аракта, ылангы чакы бергенде оон өрүу машинага кончүт апчак, үлөдө болу бээр. Ыччанымыжежак эш Бай-ыр дун-хүлдө 4—5 катап чекшээп кээп, бир баргаш-ла 7 кубометр мышты өккөөр.

Онаашкан ажылынга харымысала-лы Куулар Докпа-олович Байы-рын колхозчулар улуу-биле үнелеп турар. Ол чүгө бодунун ажылынга муракчы чоруун көргүзүп турар өзес, хөй-нитинин ажылынга баа-ла иденкейлик кирип турар. Байыр кезде Советтин депутады, ол ажылы ак-сеткилдиг күүседип турар.

В. ЗДЕР-ООЛ.

Маадырга тураскааткан

Таңды районун Балгазында кезде библиотеканын эргелекчи Шарабрина бодуну ажылынга хары-кызыл хандыкымыдыг. Ол, номнарын чон ортузунга иденкейлик тардып, тайлыбырап турар. Оон эргелекчилик библиотеканында номчукчуларын саны 700 кижип чечкен. Хову бригадаларында болгаш сүт-баран фермаларында 5 кезек черге Шарабрина номнар чедирип турар.

Библиотеканын ишти арыт, номчукчуларга тазымычалык бай-далар тургустунган. Совет Социалистик Республикаларынч Эви-ленинч хамаатымы майор Юрий Гагаринич остаргайже өзт баш-тайгы ужуушкунуун дугайында өөрүшкүлүг медээни динчаан, кезде библиотек эргелекчи Шарабрина ол болушкунуу бизжон солуннардан көргүзүлгү делгеге кылган. Маадырга тураскааткан көргүзүлгүг делгегени номчукчулар улуг сонургал-биле көрүп туралар.

Д. НУУЛАР.

Тос чыл мурунда Чөө-Хемчик районун Бора-Тайга кызыл хон башкы Разорелова математика бол-ган физика башкылары-биле чедип келген. Владимир областин Вязниковта крурунин башкы институтун Клавдия Николаевнаны дооскан-ла келгени ол.

Клавдия Николаевна кичээлдерин амырдал-биле ха-ны холбаалы эрттирин турарында өөреничилер эр-теми практика-биле холбаштырып, эки шингээли ап туралар.

Бо башкы өөреничилерге бажыг билигин берип ту-рары-биле чергелештир хөй-нитинин ажылынга иден-

кейлик кирип, чончү макталын чедип алган. Разоре-лова Бора-Тайга кезде Советтин депутады, ол хүлээ-лгенин база ак-сеткилдиг күүседип турар. Эрт, дал-гадан нарын чени канчаар белекээрин, хепти хедер, ажаары, чуру, бажы иштин шөвлөрү, уругуну кы-зылынга кижизилгези дээр ышхак темаларга бесе-даларын хөвөжөнерге үргүлчү кылып берип турар.

ЧУРУКТА: К. Разорелованын физика кичээлин эр-тирп турары.

Сөзү болгаш фотоз С. Ондарын.

Бижикчилеп кирип чор мен

Бистин башкымыс, баштычымыс Владимир Ильич Ленин болшымы парлаланын үдезин суурун тургус-кан. Совет парлаланын хунууде совет улус бодуну геннадыг бажы-чын чуректеринде мышкымын-биле бодоп, бо хуну байырлап турар. Бистин совет парлаланын хунууде база бир өөрүнчү чүве болза, май-ор эш Юрий Алексеевич Гагаринич остаргай делгегенин чамдын ажыл-ды, делгеге чаз төгүгү тургус-каны болган.

Совет Эрменин болгаш совет кижилерин бо төгүгүгү адымышкын бугу делегенин парлаланынч арныма кестүп көрбөн чаз сальмышкын болган. Оон бугу деле-гейин кижип төрөлгетени беди-биле үнелеп, байырлап турар. Парла-ланын бижикчилери мындыг магалыг болушкунга сетял өөрүп, чече-тона сазымы бодуну өөрүшкүгүн, күзелин бизжон дээр.

Бижикчинин ажылынга Бирги өзес кирип келдим. Шаандамын болаарга-даа Салгыс амыр болган-на-дыр. Билги четкен кижип буруу Бирич өгөлөп, төгүрүр оор. Тывынгырын, салгыттырын Дыка өөрүп, мактап ор мен.

Ажыл-ишке кирген соонда Анаа салбас, бирин кылдыр, Ады беди хүндүкелдик Аныктар бисте көвөй. Гагарини бодоп көрөм. Канды-дыр чө, магалын көр: Каптагайны кайгандылар Кандыг үрөн бисте чогул. Чонну мынчаар өстүрүп каан Чогуу кымыл? Партия-дыр. Ленинчи дээди партия Ийги чүрөм дээү бо-дур.

Мен төп «Правданы» 1932 чыл-дан бээр, а «Шын» солууну 1929 чылдан бээр номчуп келдим. Ол чорук чүвенин шынын журун билги алдырынга мензе улуг ужу-дузалык болган. Парлаланын мензе көрүс-кени ачы-хавылазы-биле бодунуун тайлыбырап бизжон «Илалы чораш мындыг бодум» деп өзт баш-тайгы шудууну 1933 чылда «Шын» солуна парлап үндүргөн. Ол хун-нерден эгелеш, солун, сеткүгү ном-чурунга бодунуун салгыс-сеткилени улуккан мен. Мээп билги мер-гежиленин бедидеринге, литература-га ынакшырынга солун улуг ужу-дузалык болган.

Совет парлалга бодуну улуг орга-низаачы ролон чер бүрүдө—бүдү-рүлгелерде, өөредилге, албан чере-ле-

„Тыванын оглу Лопсанчап“

Мындыг аттыг кино-чурукту москвачылар улуг сонургал-биле көргөн. Тыва автономнуг об-ластын ажылчы чоннарынч амырдалы-биле таныварын москвачылар күзеп туралар. Ыччан-гаш бо кино-чурукту миллион-миллион москвачылар, Москва об-ластын чону телевидение дам-чаштыр көргөн.

«Тыванын оглу Лопсанчап» деп кино-чурук СЭКП ТХ-нын январь Пленумунун шиттирлерин амы-дыралга боттадырышкан, партиянын XXII съездинин күш-ажылчы чедикшинин эргелекчи умуражыр дээш Тыва областын ажыл-чы чоннарынч, оларнын иш-тинде кезде ажыл-агыйнын ажыл-ишчилеринин хаймышкынын ажыл-чорудулгазын чугаалап ту-рар.

Социалистик Күш-ажылдын Мадыры, Чөө-Хемчик районун «Октябрь 30 чымы» колхозунун алдыр хойжуну Ооржак Чы-ваажымыч Лопсанчаптын кай-гамчытыг чедикшинин эргелекчи арга-дуржулагын бо кино-чуруктан москвачылар көргөн. Хат-шуур-гандан хон канчаар камгалал, чаш хураганарын канчап ажаап өстүрүп ап турарын болгаш хо-очун малчын бодуну арга-дур-жулагын өскелерге канчаар дам-чыдып берип турарын оон көөр бис.

Лопсанчаптын бугу-ле амыды-рал-чурутталгазы кызыманай күш-ажыл-биле холбашканын ки-но-чурун чугаалап турар. Оор-жак Чываажымыч Лопсанчап-тын дугайында кинону көрөш, ширин бодуштуг Тыванын ажылчы чоннары эң ылангы советозтарын, колхозтарын мал-чыны СЭКП ТХ-нын январь Пленумунун шиттирлерин амы-дыралга боттадырар, партиянын XXII съездинин күш-ажылчы чедикшинин эргелекчи умуражыр дээрин «Тыванын оглу Лопсан-чап» деп кино чугаалап турар. Башкы Л. АПАРНИКОВ.

Москва.

А. БАВУ-ДОРЖУ.

АРЫН № 26

ХУУСАА БЕТИНДЕ

С. КУРБЕ.

СЭКП-нин XXII съездинге ажыл-агый талаам-биле чедикшинердик умуражыр, 1961 чылда артелиндиг мурунда салдыган сорулгаларын күүседир дээш, Кызыл хоорайны «Тере-Хөл» колхозунун ажыл-ишчи-лери беди хүлээлгелерин алган, хаймышкынын ажылдап туралар.

Шынаа кезде Советтин депутады, колхозтун чазымыг мастерская-нын чазымынч комиссомут Сергей Хурбе ыштан нарын эт-хөвөжөнер кылдырыга мергежилдик. Чыл-чыла-да бажы иштинин хөвөжөнер хөй-нү бүтүрүп, колхозчуларын хө-вөжөнер хандырып турар.

Бо чылдын бирги кварталында бодунга бердинген онаашканын Хур-бе ажыр күүсеткен.

— Артелиндиг бүдүрүлгө планын-да көрдүгүн чазымыг кылдылар-дан мээп үлүүмге онаашкан эт-хе-вөжөнер партиянын XXII съезди-нин ажыттырылган бетиңде күүсетпешкан, чазымыг мастер-скаямын чыл планын ажыр күү-седиринге кады ажылдап турар иш-өөрүмү организастап турар эжи мен—деп, Хурбе чугаалап олурар.

ОКТАБЬРЬ 17-ГЕ ЧЕДИР

«Кара-Хөл» кезде ажыл-агый артели Бай-Тайга районда анык кол-хоз. Артель организастатынып тургустунганында бээр Тасып-Аксы суурга тудуугу калбарын, колхозчу ажыл-ишчи өрөгелер культуруту чаз бажынарже көчүп киргилезен. Оон ангыда суурда бүдүрүлгенин, кул-тура-амыдыралдын тудуугу кылдынган.

Туугу ажылы калбарын талаам-биле чеди чылдын үшкү чымында партияны XXII съездинге уткуштур улуг суруга салдыган. Чижээ, чуртталганын 20 бажынын тулар турган болза, ам 5-ти ажылалда кир-ген, 9 бажынын кол туугу доозулган. Колхозчу туугулар бо чылдын эгенинден бээр 25 орунуг уруглар аслизинин, 50 уруглар турар садик тудуун доозуп, ажылалда кириген.

Колхозтун туугу бригаданын 60 кижип быжылгатынган. Олар зөө-нолар кылдыр үстүп алган ажылдап турар. Колхозчу туугулар оон орун-нуг беш өрөөл эмнеге бажынын, 1500 баш шөр мал, 100 баш инек турар кажааларын, гаражтын, колхоз баштаар черинин контораынын хаваларын тургузуп алган, ам кырын, шалазын, сонга, хаалгаларын бол-гаш өске-даа чүдөдери шалышкын кылып турар. Зөөнолар аразында социалистик чарыш калбарган. Эш Мыйраннын баштааны кызыл амыр-дел эвено бо чылдын эгенинден бээр мурунуга кымын-даа кирибөн. Бо зөөнонун кижигунери чангыс-азы эл-сеткилдиг ажылдап, ажылдын шы-нары дээш демисежип туралар.

— Чеди чылдын үшкү чымында көрдүгүн туугуларын бистин тө-рөн партиянык эелчеклик съездинин ажыттывар хунунге белек кылдыр октябрь 17-де доозар суруганы салып алган бис—деп, туугу бригаданынч бригадири эш Д. Сайын-оол чугаалап олурар.

А. АДЫГБAY.

Мурнакчылар өзүп турар

Кызылда сельхозтрансе автобазы-нын чолаачыныга Леонид Павло-вич Ярыгин сөөгү 5—6 чылдарда ажылдап, бо аразында шилчип ал-ганы мергежилди сайырапгайжыдып, ажылыга өн-не бүтүрелдеринин бирээни болу берген. Чылдын канды-гала үезинде өл-чаш, соок, ийи дй-вөс, ап чораш чүгүн чогуур үезин-де айткан черинге чедирп турар.

Амгы үдө ол прицептик чүк ма-шиназында ажылдап, тонна болгаш тонна-километр талаам-биле планын үргүлчү ажыр күүседип келген. Бо чылдын эрткен 4 айларында 200 литр бензинин камнап албашкан, планын 225 хууга күүсеткен. Кы-

зымаккай күш-ажылдын түнелин-де Леонид Павлович администраци-чериңден каш удаа шаңнал-мактал-ды алган.

Бо кайгамчытыг мурнакчынык делегенине федер-биле тус коллек-тивте өске-даа чолаачылар багай өз-өс-өс ажылдап турар. Ол ышкан А. Га-лайко кывар-чээр материалдарын камнап албашкан, планын 166 хууга күүсеткен болган А. Марьясов база-ла эки көргүзүлгени чедип ал-ган.

Коллективте 80 кижип коммунистик күш-ажыл бригадалары болгаш ша-лышчылары деп ат дээш демисежип туралар.

И. ЦЕЛИШЕВ.

ПАРЛАТТЫНМАН ЧАГААЛАРЫНЫ ИЗИ-БИЛЕ

Даштыкы профэвилел болгаш ажилчын төлээлерге алдар болдурган хүлээп алышкын

МОСКВА. (СЭТА). Профессионал Эвилелдерин Бүгү-эвилел Төп Чөвүдөли Май бирин байырлаа...

Хүлээп алышкынга Бүгү Улус Республикасы болгаш бугу социалист чурттары профэвилелдерин төлээлери, Италияны, Англияны, Канаданы, Барын Германияны, Норвегияны, Финляндияны, Голландияны, Исландияны, Люксембургту, Катышкан Араб Республикасы Египет болгаш Сирия райондарынын, Ливанын, Индияны, Японияны, Индонезияны, Цейлонду профэвилелдер болгаш ажилчын төлээлери мадырлык куба улустун болгаш еске-даа латинамерика чурттарынын төлээлери, Марокконун, Алжирин, Камерунун, Барын Африка чурттарынын төлээлери олурдушкан.

Аалчыларын аразында бүдүрүгелерин мурактары, коммунисттик күш-ажыл бригадаларынын бажынуери, Москванын хөй-нянти организацияларынын төлээлери, профэвилелдеринин улурдукту ажилдагычылары бар болган.

ВЦСПС-тин даргазы эш Гринин түбө чугаалап, хүлээп алышкыннын киржикчилерине чыгып байрынын чедирген.

Бо хүнерде делегейин ажилчын апчызы болгаш ажилчын чоңыра болуун байырлаан—делегей пролетариянын күштеринин дайынчы көрүдөшүнүн хүнү—Май бирин 73 удаа медеглеп эртирив турарын В. В. Гринин чугаалаан.

Совет улус Май бирин байырлаан бистин улуг туудушулуусун аажок улуг чедиркинеринин байдалдарында, чуртун бүдүрүкү күштеринин шапкын көтүрдөшүнүн, эртемин, культураны болгаш ажилчы чоңырааны чагай байдалынын көдүрүшкүнүн байдалдарында медеглеп эртирив турар.

Чуртун экономикасынын, эртемин болгаш техникасынын хөгжүдөшүндө бодуун улуг чедиркинерин совет улус тайынга, бугу кичи төрөгөтүнүн чагай чоруунга болгаш аас-кежинге бараан болдурив турар.

Империализмин саттыныкчи дээрбичилерин Кубаже халдаашкынын буурап дүшөөн медеглеп...

Хээлилээшкын үргүлчүлевишаан

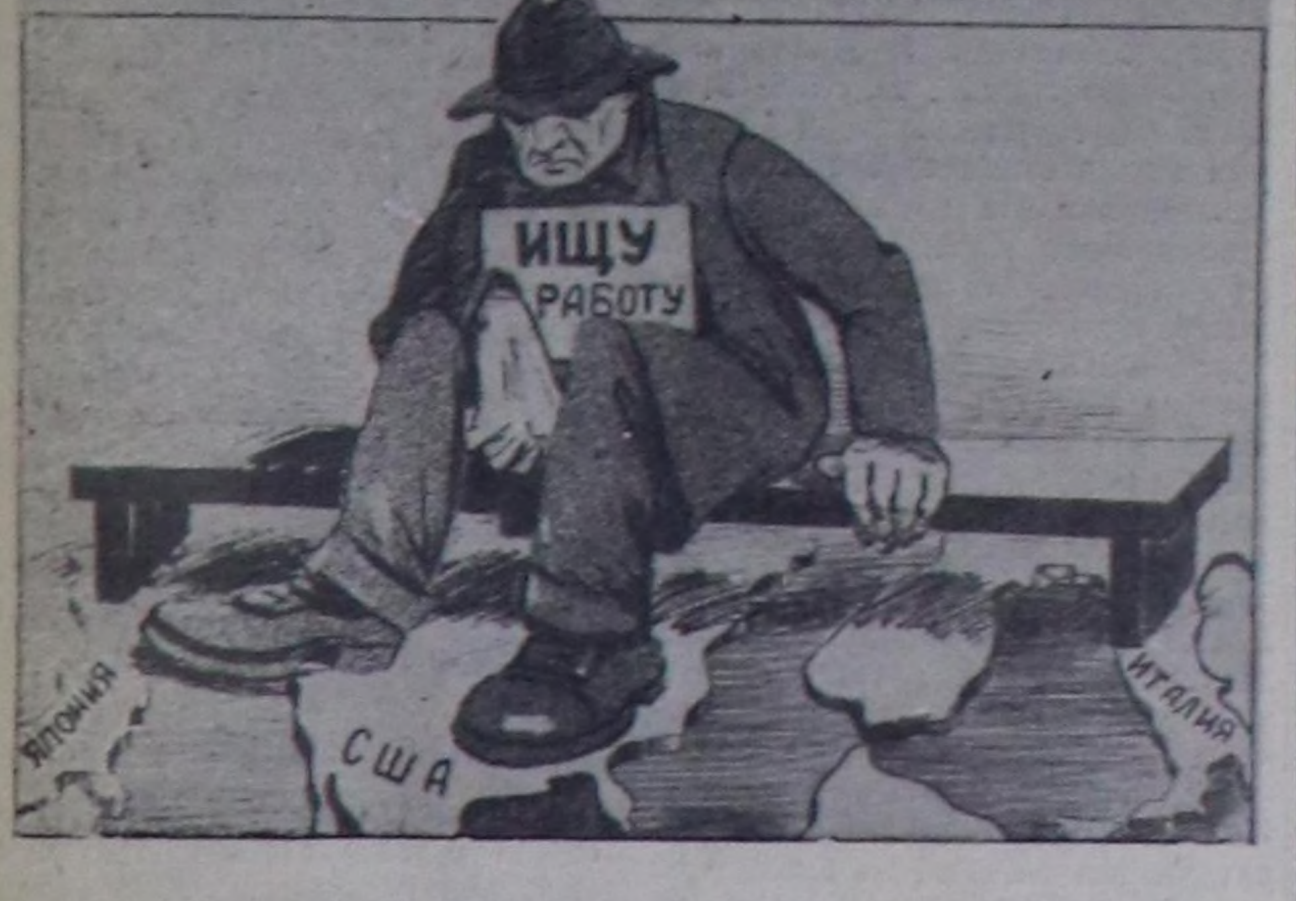
НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Революст Кубанын шериглери төдөшлөгөн дээрбич идегеттерин чокта чаа чылга шапканын соонда, Майамиде (АКШ) турар реакцияны куба дэжкчилерин аймарашкынын дүвүрөөшүн болдурган америк партияларын дымдагыларында билишин турар.

«Кубадан дөшп келгенер Вашингтонга болгаш боттарынын чамдык удуртучуларына таарынамас чоруун илеретив турар алпарган. Оларнын Майамиде өг-бүлелери боттарынын ашактарынын, өөдларынын болгаш амыларынын кайда турарын билип чадап каанар. Олар халдаашкына чөгүм киришкен бе дээрин шут билбес болгусулар. Ол хамаан чок боттарынын төрөдери халдаашкына киришкөн деп чүвөөн билдир-даа болза оларнын дугайында калдык-даа медеглеп билип чадап турарлар деп «Нью-Йорк таймс» солун быжыан.

Раскының чугаазы

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Сенаттын Латин Америка талаамы-биле белеткек комиссиянын куралы болган. анза АКШ-тын күрүне секретары Д. Раск болза Кубага удул чепсектик халдаашкынын буурап дүшөөнүн чылдагынын дугайында чүвө чугаалаан.

Кубага хамаарыштыр АКШ-тын агресси политиказын шыназыдарын

Чурукта капиталист чурттары кайзында-даа ажил чоктар хөй, дээрин көргүскөн. Бо чуруктун шут алы—диптер аразында сандайында дээр. Хөрөөнде бижил казы—кажыл дилеп чор мен» дээр.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетинкин кулумчуу, бажын № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторун 24-63, редакторун ораакчызынын 35-24, пропаганда килдизинин 23-54, харысалгалык секретарынын болгаш харысалгалык дежурнынын 23-35, көдө ажил-агы, улестур болгаш транспорт килдизтеринин 25-38, партияжи-амыралды болгаш культура - амыралды килдизтеринин 37-13, иштики информация килдизинин 20-60, чага болгаш совет тургузу килдизтеринин 21-27, дятжылдакчыларын 22-64, бугалтарынны 31-75, корректорларын 21-47. Солун кебейин барганда 32-75 телефонче долгаар.

ЛАУРЕАТТАР ЧУГААЛАП ТУР КАСТРО: „Бистин улузувуска улуг алдар“

ГАВАНА. СЭТА-нын корреспонденти Н. Чигринын дамчытканы:

Кубанын премьер-министри Фидель Кастро СЭТА-нын корреспондентиинге мынча деп медеглэе: «Улустар аразында тайбынны быжыглаары дөш» Ленинчи шаннады мензе тымыскан мез хуумда бодумга эвес, а бистин улуска онза тергив улуг ат-алдар кылдыр хүлээп көрүп турар мен. Бистин улус империалисттик агрессиага удул, мөлчүдөлө удул, национал бот-өрге болгаш тайбын дөш быжмы-биле, шиптирлик демисеккен болгай.

СЕКУ ТУРЕ: „Гвинея революцияны бедии-биле үнелээн“

БОНАКРИ. СЭТА-нын корреспонденти Званцовтун дамчытканы:

«Улустар аразында тайбынны быжыглаары дөш» делегейин Ленинчи шаннады президент Секу Туреге тымысканын дугайы Гвинея май 1-де димнаан. Ол дугайын президент боду май бирин чыскаанын, ажилчы чоңыраын чыскаанын соонда бодуун чугаазында дымнаткан. Байырлаа киришкенер ол медеглеп димнаан, димниттик адим чыскаанар. Кижилер шутуузу туруп келген болган: «Секу Туре делегерин!», «Гвинея делегерин!», «Бүгү-нянтинин тайбыны делегерин!» деп үнөр чагылап турган.

«Делегейин Ленинчи шаннадынын талаамы-биле Комитет меде» «Улустар аразында тайбынны быжыглаары дөш» делегейин Ленинчи шаннады тымысканын силерге улуг чоргаар-биле болгаш өрүшкү-биле дымнатив тур мен» деп президент медеглэе. Силерин чингине секретарыгарга бо шаннады тымыскан чорук болза тайбынны быжыглаары болган камгалаары дөш гвинея улустун демиселинин шынын болгаш күчүн тодарыш турар-дыр. Бо шаннал болза гвинея революциянын онза шынарлыгы илеретип,

О. ДЛУССКИЙ: „Дайынны тайбын тиллээр“

ВАРШАВА. (СЭТА). Делегейин Ленинчи шаннадынын лауреады, Польшанын хөй-нянтик көсүк ажилдагы Остан Длуцкий СЭТА-нын корреспондентиинге медеглэе: «Улустар аразында тайбынны быжыглаары дөш» делегейин Ленинчи шаннадынын талаамы-биле Комитет тайбын болгаш депшилге дөш шыгарангай демиселер-биле кады мени ол бедик шаннал-биле шаннаан дугайында дымнатив чуректин ханызында улуг өрүшкү болган чоргаар-биле, улуг өрүшкү четтиришкын-биле хүлээп алган мен. Мында чугаа болза чүгө тус-тус кижилерин дугайында чорувай турар деп санап турар мен, бугу кижилер база-ла мынчаар санап турар боор. Ол бедик шаннал тайбын талаакчыларынын польша шипчөөшкүнүн ачы-ханызын, бугу делегейе тайбынны болгаш депшилгени тиллөгөшүгө он салышкынын медеглеп турар дээринге чингени чок.

Хостага болган хамаарышмас чорук дөш польша улустун демисели, хамактын мурунда гитлерге эжелде удул демисел, тайбынны дөрөн полкитарын өңне чугула хөрө болдурарында дузалааны чингени чок. Ол демиселге бистин улус аажок улуг когаралга таварышкан.

1960—1961 чыл депшилге болган тайбын дөш улустарын демиселинге эргилдени чылы болуп төөгү илери чингени чок, Совет мадыр, удулдукту, Юрий Гагаринин отаргайге кайгамчыкты тиллелеге удулдукту бистин дүңүривити тайбынанды хередиендирив турар. Ол удулдукту кижинин боданынын төгүзүндө, бойдушту кижинин шипчөөшкүн алы-

сеткид каттыжымшынын чок болган болза амгы үгө чедир бистин улустун чедип алган чүүдери боттамас-даа ийик деп чүвени онапал медеглээр ужурул мен. Ленинчи шаннады тымыскан чорук бистин шуптуусту ханызы-биле өөрткен. Империализмге удул, колониализмге удул, дарлаалга удул, дайынга удул болгаш тайбын дөш моон сонгаар-даа могай билбейи демисежиривити азап тур бис. Кижини хостаары дөш, тайбын дөш улуг күш-биле демисежип чоран улуг Ленинчи адим эдилээн бо шанналга төдөптөг болур дөш бугу-ле чүүдери кылдыр бис».

Делегейин Ленинчи шаннадын анза тымыскан-биле холбаштыр Москвага баар таварылыгы ажилгарына өөрүп турарын Фидель Кастро база чугаалаан.

гвинея улустун демиселинге делегейге ужул-дузанын медеглеп турар-дыр. Бо шаннал болза бистер, коммунисттер эвес, а Гвинеянын демократтык партиясы—коммунисттер эвес партия болганы-биле база-ла улам улуг ужул-дузанын болуп турар-дыр. Силерин чингине секретарыгарга «Улустар аразында тайбынны быжыглаары дөш» Ленинчи шаннады тымыскан дөрге он удуртуп турары демократтык болгаш улусчу революциянын херек кырында байдалын бедии-биле үнелээнин херечилеп турар-дыр. Он-биле кады, ук шанналга бистин чоргаарынын турарымысты база чажырбас ужурул бис деп Секу Туре медеглэе. Он ийик, Секу Туре бодуун чугаазында: мени шаннады дөрге-ле бо ат-алдары силерге база тымыскан ол-дур. Мынчаган бо шанналга холбаштыр силерин мурундардан боттарымыстын ажил-чорудулгаларымысты уламчылаарымысты, демократтык депшилге, социал шынын чорук болгаш бугу-нянтинин тайбынны дөш бистин улустун демиселин дөди сорулгаларын чайгылыш чокка уламчылаар шиптирливити илеретисеп тур мен деп Секу Туре түнелдеде медеглэе.

рынга чаа үени амыдып турар. Мыр турар чаа-чаа отаргайлары шипчөөшкүн алышынан, улуг совет улустун генин оран-делегейин кырынга чагай чорук болгаш аас-кежи дөш дөшүр болган бодуун хуу салымын шут чажырбип алмырынга кичи төрөгөтени чоккылаштып турар.

Совет улус эртемин болгаш техниканын талаамы-биле бодуун бугу-ле өндүр улуг төдөгүлү чедиркинерин тайбыннын херөөнге бараан болдурган. Мынчаган делегейин чаа, дөрге, угазылаамды системазы дөш улустарын демиселин аажок улуг өздөш болган күжөшкүн-биле бо бугуун дүжүп турары таварыш аас-тир. Ол система кижини кичи мөлчүр чорукту кезээде узуулар болгаш үрөгүчтү дайыннарнын бодуна бээрин кезээде чок кылдыр ужурулду.

Делегейин Ленинчи шаннадынын талаамы-биле Комитеттин шаннаа кижилерин аразында Азиянын, Африканын болгаш Латин Американын национал-хосталгалы шипчөөшкүнүн талаамы-биле ботулар таварыш аас-тир. Империализмге болгаш колониализмге удул хостага дөш ол улустарын демисели мөлчүгүлдөп болган дайыннарнын делегейин турдуруп, бугу делегейге тайбыннын херөөн тиллээр дүрдөгүдү турар күчүдүг быра болуп бар чыдар.

Делегейин Ленинчи шаннадынын лауреады—Фидель Кастронун удуртулгалы-биле Кубанын улустун америк агрессиаларга удул мадырлык болгаш тиллелеге демисели хостага, депшилге болгаш тайбын дөш демиселге тиллөгөн чедип алыр дээринге бугу улустарын бугүрөдүп, улам сорук кирип турар.

Стивенсонун медеглели

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). КНО-да америк төлөөлөрүн баштыны Эдлай Стивенсон ажил-чорудууга КНО-биле холбашкан америк национал организацияларын бөдүүнү Нью-Йоркка тургусуан дүштеки шайлаагазына чүвө чугаалап турган, медеглэе: ам Баттышкан Нацйлар

африка болгаш азия чурттар апарган турда «Барын тала моон сонгаар тергидип шыдаас... Айнымдык үелер эгелээ, чүгө дөрге, делегейде үдүргени төптөри Барын талага турбас алпар болган Чөн чүгө шипчик берген турар ындыг үе өгөлөп турар».

„Келир часка чедир“ КИНО

Ленинградтын киностудиязынын үндүргени «Келир часка чедир» деп уран-чечен кино удаас областын экраннарынга үнү эгелээр. Часкар аалак сууржуга чаш уругул амык башкы уругун ажилда чедө бөрүн экрандан көөр бис. Кинонук кол чөрин ол амык башкыны ажил-амыдыралын көргүзөринге угалдырар.

...Амыдыралда бир дугаар мынакшы өөрүшкүнү, аас-кежини эскээр-ри-биле чегелештир, чамдык таварышта кижилерин сагынынга шут кирбөөн сыр чедир-даа болуларын бо кино көргүзүп турар. Башкы институтунун студенти Вера (ролянда артист Марченко), үстүндө бижөөнүн башкы бир оол-биле танымын чурттай берген. Вера уругул апарга, ол оол уну кааптар. Бо чорук уругун сеткил-сагымы ханымы-биле дүвүрөдипкен. Мынчаган ол таныш-көрүш, аш-өрү көрбөс мыр-ла черге чоруттар деп шиптирлөөш, мыр көдө суурда школага башкылары-биле чедип келгени ол.

Амык башкы школа чанынга көп дөргө, школалар болган амык дөргөнүр назыны чегнөө бичин уругул ону долганы берип, өң бичинилери «Өрөдичи» келген дикши туралар. Ол школага аштакчы Настя угбай (ролянда Призван-Соколова) башкыны база-ла уругулар-биле деңге улуг өөрүшкүдүгү уткуп алыр. Чуртун бир булуңунда школага амык башкынын ажилы эгелен, өөреничлери аразында ажилдап,

чаалаан, бо дугайын төрөн адамында безин чажырбип, ол суурда чаштынган дөш чурттан чорурун илеретип.

— Кытта-даа бугүрөстөөшүнөр ол бе?—деп Алексей айтырарга, ол «Ийе» деп ханымылар. Он бугүрө чок көргөн каратарында болгаш ындыг бодалдынга Алексей чөпсүм-мейн турар.

Удаваанда ол суурга 60 хар чедө берген амык кичи (Веранын адазы, он рольнда артист Архипенко) көп, урууну чагаанда бижил турганы ышкан эвес, уруг-дарылыг алпарган бугүрөп көөр. Адашкылар ужурашкан соонда үр-болбайн төрөн чегинче чанар дөш Вера өөрениччилери болган ажилда турганы кол-лективин-биле байырлажыр. Хем эринге көп парохонка олурарын каймы чорда, анза Алексей көзү ужурашкан, байырлашкан чоруттар. Мынча-даа оларын ол бөйрүр-жымшыкында бир-ле тырттымшы-кынын адазы эскерип кааш, уругул уругу-биле байырлашкан, часкаан чоруттар.

Бо удаа Вера бодуун аас-кежинтик болур мынакшындан мычыл дөш бер часкан. Өөрениччилери эдөртүп алган, төрөн школазынче чедип келир. Вера бо суурга келгенден бээр бир чыл чедө бээр. Бодуун чидиркинери бугүрелди ак-сеткилдиг, бөдүн ажил-инчи кижилерин аразында Веранын мынчаар катар тургузуп алган баарын кинодан көөр бис.

С. ТАС-ООЛ.

БАЛЫКЧЫНЫҢ ӨЛЧАЗЫ

Ачыларын болгаш балыкчыларын эки-тура нитилелин келтиру Игнатий Константинович Бакулин Кызыл хоорайнын хоочун балыкчыларынын бирөөсү. Ол — спинингени ырдыр охтар дөш черинге мыл дүжүр болган он база солагай хоулу-биле охтар талаамы-биле улуг мергежидиг спинингист.

Игнатий Константинович бо чылга балыкташкын сезону улуг чедиркинерин эгелээн. Кызылдын күш-култура болгаш спорт бажынын чанынга Улуг-Хемин дожу чаштып бадары билек-ле эш Бакулин хамкы мураы анза келген. Ол эң баштай 5 килограмм 600 грамм белди ушта оң келген. Ол Кызыл хоорайнын балыкчыларында бир дугаарында-ла балыкты туткан.

Мынчалза-даа он даразындагы туткан бели кончуп улуг болган. Оң дөшүн 19 кг 300 грамм!

ЧУРУКТА: И. К. Бакулин туткан бели-биле.

Сэу О. ОЮН-ООЛДУУ. Фотогу С. Феоктистовту.

ТАЛЬ — БОТВИННИК

Шыдыраа талаамы-биле делегейге шиник сонгаарлашып каан салгыт бери чөр дөш улуг негежир мар-гылдын 18-ки салгы майнын үште болган. Карамы-биле ойнаан Бот-винник сонгаарлашып каан салгыт ийи артык оолду. Ол бодуун 41-гө көжүп бижил алган.

АҢЧЫЛАР КОНКУРУЗУ

Ачыларын болгаш балыкчыларын эки-тура нитилелин чөвөөшү, күрүнүн амыр инспекциязы үнелит куштары болган амыр фондузун камгалаа соруга-биле бо чылдын апрель 15-тен октябрь 5-ке чедир араатан куштарын: аш баштыг харгыларын, чижик куштар деп чир харгыларын, шында болган хымыргын сопкаларын, каарганарын, кукунарын, сааскаанарын өлүренин конкурзуун чарлаан.

Араатан куштарын өлүргөш, оң эш даванарын дужаган ачыларга: аш баштыг харгыны өлүргөн дөш «Гроза» деп 15 октарын, чижик куштар деп чир харгыны өлүргөн дөш 5 октарын, шында болган хымыргын сопкаларын өлүргөн дөш 10 октарын шаннал кылдыр бээр. Ол шаннады ачыларын Кызылда магазин болган районнарын ачылар нитилелин даргаларын дамчытып тымыр.

Он ийик, араатан куштарын өлүргөн ачы бүрүзүгө доктааттынган хуусаада өлүрө чөгүр нормазында ангыда 4 өдүрктөрин, 1 касты немей өлүрүп болурун эргезин бээр.

Районнарын ачылар нитилелери конкурстү түнелин октябрь 10-да үндүр. Ол материалда үндөлөөш тиллекчилери тывар. Эне-көй араатан куштар өлүргөн ачыларын тиллекчилер деп санаар. Тиллекчилерге даразында шанналарын тымыр:

БИРГИ БИР ШАННАЛ — 30 рубль үнелит өртөктүг белек, ИЙГИ ИИ ШАННАЛ — 20 рубль, УШКУ БЕШ ШАННАЛ — 10—10 рубль, база ачылар нитилелин дипломаары болгаш хуудул бижиктер.

Каарган өлүргөн ачы бүрүзүгө-ле 3 окту, сааскан өлүргөн-дөш 2 окту шаннал кылдыр бээр көрдүгөн.

Обласка АГААР-ВОЙДУСТУҢ байдалы

Бөгүн обласка шокор булуттарлыг, черелерге—10—15, а Кызылга — чашкы шоолуг эвес хүн болур, 12—14 градус чылдыг. Хат барын чүк угланышкынныг, ей-тамында. Агарын температура-ам: дагыл черелерге—5—10, чавыс

КИНОТЕАТРАЛГА БӨГҮН

«ВЛКСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» (улуг залга): «Ыржым»—11.30, 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30 шактарда; (биче залга): «Төрөн чуртундан ыракта»—4.30, 6.30, 8.30 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Матрос Чинини»—11.15, 1.15 шактарда; «Дугуйлар кырында шивээр» (делгем экраныг) — 3.15, 7.15 шактарда; «Андарган мур чер» (3-ку сериязы) 5.15, 9.15 шактарда.

«ВОСТОК»: «Төгери»—3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

«ЛЕТНИИ»: «Жервеза»—5, 7, 9 шактарда.